

การศึกษากรอบความคิด
รูปแบบการเรียนรู้และความฉลาดทางวัฒนธรรมของนิสิตปริญญาตรี
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Mindset, Learning Styles,
and Cultural Intelligence of Undergraduate Students
at Faculty of Social Sciences, Kasetsart University

สรุชนีชัย ศรีสุวรรณ*

Sarochinee Srisuwan

สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Master of Science (Community Psychology), Major Field Community Psychologist, Kasetsart University

เฉลิมขวัญ สิงห์วี**

Chalermkwan Singhwee

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ประเทศไทย

Kasetsart University, Thailand

Email: Sarochinee_buu1113@hotmail.com

Received: April 17, 2023

Revised: November 21, 2023

Accepted: November 23, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ (๑) เพื่อศึกษากรอบความคิด รูปแบบการเรียนรู้ และความฉลาดทางวัฒนธรรมของนิสิต (๒) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความฉลาดทางวัฒนธรรมของนิสิต ตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน (๓) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรอบความคิด รูปแบบการเรียนรู้ ที่มีต่อความฉลาดทางวัฒนธรรมของนิสิต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตคณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวนทั้งสิ้น ๓๙๑ คน เลือกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test ค่า F-test การทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธี LSD (Least Significant Difference) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ .๐๕ และ .๐๑

* นางสาวสรุชนีชัย ศรีสุวรรณ Miss Sarochinee Srisuwan นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Master of Science (Community Psychology), Major Field Community Psychologist, Kasetsart University

** ผศ.ดร.เฉลิมขวัญ สิงห์วี Asst.Prof.Dr.Chalermkwan Singhwee อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย Thesis Advisor

ผลการวิจัยพบว่า (๑) นิสิตมีกรอบความคิดแบบเติบโตอยู่ในระดับสูงมาก และกรอบความคิดแบบติดอยู่ในระดับปานกลาง รูปแบบการเรียนรู้ (แบบอเนกนัย แบบเอกนัย แบบซึมซับ แบบปฏิบัติ) อยู่ในระดับสูง และความฉลาดทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูงมาก (๒) นิสิตที่มีเพศแตกต่างกัน มีความฉลาดทางวัฒนธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ (๓) กรอบความคิดแบบเติบโต มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางวัฒนธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ขณะที่กรอบความคิดแบบติด มีความสัมพันธ์ทางลบกับความฉลาดทางวัฒนธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และรูปแบบการเรียนรู้ (แบบอเนกนัย แบบเอกนัย แบบซึมซับ แบบปฏิบัติ) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางวัฒนธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

คำสำคัญ : การศึกษากรอบความคิด; รูปแบบการเรียนรู้; ความฉลาดทางวัฒนธรรมทางสังคมศาสตร์; มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Abstract

The purposes of this research were: (1) to study mindset learning style and cultural intelligence of students; (2) to compare the cultural intelligence of students by personal factors; (3) to investigate correlation between mindset learning styles on the cultural intelligence of students. The sample were 391 undergraduate students at Faculty of Social Sciences, Kasetsart University. which were selected by stratified random sampling. Data were collected by questionnaires and analyzed by computer package program. The statistics were percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One-way ANOVA), Least Significant Difference (LSD) and Pearson's product moment Correlation Coefficient. The statistical significance at .05 and .01 level.

Results indicated that: (1) students have very high level of growth mindset and a moderate level of fixed mindset, learning styles; (convergent, divergent, assimilation, accommodative) were at a very high level and cultural intelligence were at very high level; (2) students with difference gender had difference cultural intelligence which statistical significant at .01; (3) growth mindset had positive correlation with cultural intelligence, while fixed mindset had negatively correlation with cultural intelligence at statistical level .05 and learning styles (convergent, divergent, assimilation, accommodative) had positively correlated with cultural intelligence at statistically significance at .01 level.

Keywords : Conceptual study mindset; Learning style; Social science cultural intelligence; Kasetsart University

บทนำ

รูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ที่หลังไหลเข้าสู่สังคมไทย ทั้งในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การขนส่งและโทรคมนาคม ทำให้เกิดเครือข่ายการติดต่อเชื่อมโยงกันในทุก ๆ ด้าน พร้อมทั้งด้วยวิทยาการต่าง ๆ สร้างความสัมพันธ์ในลักษณะความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม พร้อมกับ การขยายตัวของระบบทุนนิยม เกิดเป็นมิติด้านเศรษฐกิจที่ไร้พรมแดน ทำให้ประเทศไทยเล็งเห็นถึงความสำคัญของตัวแปรหลักอย่างทรัพยากรมนุษย์ ที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการยกระดับความมั่นคงทุกมิติสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยการพัฒนามนุษย์ให้มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีกระบวนการที่เห็นได้อย่างชัดเจนจากการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จากการประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) ที่กล่าวว่า ปัจจุบันประเทศไทยมีแนวโน้มการเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมมากขึ้น เนื่องจากการเข้ามาของแรงงานต่างชาติและการขยายตัวของเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ที่ก่อให้เกิดการนำเอาวัฒนธรรมภายนอกมาผนวกกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ก่อให้เกิดความหลากหลายในบริบททางสังคมมากขึ้น ส่งผลให้มีทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อวิถีชีวิตทัศนคติ ความเชื่อในสังคม^๑ ดังนั้น การเตรียมบุคคลให้มีความพร้อมที่เปิดรับความหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรม จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิต ทั้งด้านการทำงาน ในสถานประกอบการหรือความสามารถในการปฏิสัมพันธ์ของนิสิตที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยนิสิตที่ต้องรับมือกับภาวะการณีก้าวผ่านสู่สภาพแวดล้อมใหม่ เนื่องจากการใช้ชีวิตหรือทำงานข้ามวัฒนธรรมจำเป็นต้องอยู่ท่ามกลางบุคคลที่มีวิถีคิดและแบบแผนของพฤติกรรมแตกต่างจากธรรมชาติของตน ดังนั้น สิ่งที่มีความติดตามแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในสังคมยุคโลกาภิวัตน์นั่นคือ ความฉลาดทางวัฒนธรรม (Cultural Intelligence) โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้และทำความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรมของคนในสังคม เพื่อให้ได้แนวทางที่เหมาะสมสำหรับการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข ภายใต้ความหลากหลายหรือความแตกต่างทางภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี การเป็นอยู่ ฯลฯ^๒ เนื่องจากแต่ละกลุ่มชนมีความเชื่อ ความศรัทธา ในศาสนาและวัฒนธรรมซึ่งมีความสลับซับซ้อน หากไม่มีการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจอย่างถูกต้องกับความ เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง อาจจะเป็นแหล่งบ่มเพาะของปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การมีความฉลาดทางวัฒนธรรมทำให้นิสิตมีความยืดหยุ่นและพร้อมทำความเข้าใจแต่ละกลุ่มชน ค่อย ๆ ปรับทัศนคติ และเกิดทักษะทางสังคมเพิ่มขึ้น รวมทั้งแสดง

^๑ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ๑๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๐), หน้า ๙.

^๒ วิมุตตาพร บริบูรณ์ลาภผลิน และสุวิญ รักสัตย์, “การแก้ไขปัญหาอคติในสังคมไทยด้วยพุทธบูรณาการ”, *วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๒) : ๒๑๒.

พฤติกรรมทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม^{๑)} ความหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรมประกอบไปด้วย ฐานความคิด ความเชื่อ ที่มีต่อเหตุการณ์และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวของบุคคล ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นปัจจัยในการมีพัฒนาศักยภาพ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาทั้งด้านการเรียน การทำงาน การดำเนินชีวิตของนิสิต ซึ่งรูปแบบการพัฒนาศักยภาพข้างต้นสอดคล้องการทฤษฎีภายใต้ความเชื่อของ Dweck (๒๐๐๖) นักจิตวิทยาและนักวิจัยแห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด โดยค้นพบว่าสิ่งที่ควบคุมความคิด เจตคติ ความเชื่อ ที่มีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคล เป็นผลมาจากสิ่งที่เรียกว่า กรอบความคิด (Mindset) ซึ่งเป็นความเชื่อเกี่ยวกับตนเองและคุณสมบัติพื้นฐานส่วนใหญ่ของบุคคลในด้านต่าง ๆ กรอบความคิด (Mindset) เป็นนิยามในนามของความเชื่อเกี่ยวกับความฉลาดที่กำลังได้รับการกล่าวถึงอย่างแพร่หลาย ทั้งในแวดวงศึกษา สุขภาพและธุรกิจ เนื่องจากทฤษฎีกรอบความคิดสามารถนำมาประยุกต์เพื่อใช้ในการพัฒนาศักยภาพบุคคล โดยสามารถจำแนกรอบความคิดเป็น ๒ ประเภท นั่นคือ กรอบแนวคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) ที่ซึ่งบุคคลมีรูปแบบความเชื่อถึงเชาวน์ปัญญา ทักษะ ความสามารถและบุคลิกภาพ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ โดยเกิดขึ้นจากการอาศัยความพยายามและการฝึกฝน ในอีกทางหนึ่งกรอบความคิดแบบติด (Fixed Mindset) เป็นคุณลักษณะที่เชื่อว่า ความคิด ความเชื่อ ตลอดจนการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ถูกกำหนดมาแล้วว่าไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ยึดติดกับความสำเร็จแบบเดิม ๆ โดยไม่เปลี่ยนวิธีการที่แตกต่าง ซึ่งเห็นความแตกต่างของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอันมาจากความเชื่อทั้ง ๒ ประเภทได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้รูปแบบการเรียนรู้ (Learning Style) ที่ทำให้นิสิตเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และประสบความสำเร็จซึ่งนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดีในอนาคต เป็น “ลักษณะเฉพาะ” ของแต่ละบุคคลมาบูรณาการเพื่อหาแนวทางในการต่อยอดการพัฒนาในรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง โดยมีปัจจัยมาจากทั้งพันธุกรรม ประสบการณ์เดิม ความแตกต่างจากสภาพแวดล้อมรอบตัวบุคคล ในแง่ของความสามารถในการเรียนรู้ตามการให้ความหมาย ของ Kolb (๒๐๐๖) อธิบายองค์ประกอบใหญ่ของรูปแบบการเรียนรู้ว่าบุคคลสามารถผสมผสานลักษณะที่โดดเด่นของแต่ละมิติภายใต้การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และจะเกิดกระบวนการเรียนรู้ในระดับสูงขึ้นไปอีกขั้น โดยสามารถจำแนกออกเพิ่มเติมสี่แบบคือ แบบเอกมัย (Convergent Style) แบบอเนกนัย (Divergent Style) แบบซึมซับ (Assimilation Style) และแบบปฏิบัติ (Accommodative Style) ซึ่งผู้วิจัยทำการศึกษา โดยรูปแบบการเรียนรู้ในแต่ละแบบจะมีลักษณะที่แตกต่างกัน เป็นผลให้เกิดการพัฒนาความสามารถ การแก้ไขปัญหา การตัดสินใจ ตลอดจน

^{๑)} ชีระชน พลโยธา, “การวิจัยและพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมในบริบทวัฒนธรรมอาเซียน สำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี”, *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๖๐), หน้า ๑.

^{๒)} กุสุมา ยกชู, “การศึกษาและเสริมสร้างกรอบคืดองงามของนักศึกษาวิชาชีพครู”, *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๖๑), หน้า ๑๖.

ทิศทางการดำเนินชีวิตของบุคคลที่มีความหลากหลายด้านพฤติกรรมและมุมมองการพัฒนานิสิตให้เตรียมพร้อมทั้งอนาคตการทำงาน จำเป็นต้องมีการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรม (Cultural Intelligence) ซึ่งเป็นเกณฑ์ของคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ จะทำให้ทิศทางการผลิตบัณฑิตชัดเจน มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการในยุคของการทำงานที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม^๕ ทั้งนี้กรอบความคิด (Mindset) ที่นิสิตมีจะเปรียบเสมือนเลนส์ที่บ่งบอกความเชื่อส่วนบุคคล มุมมอง และการเปิดโลกทัศน์ให้มีความยืดหยุ่นต่อบริบทสังคมที่เปิดกว้างทางความแตกต่าง รวมไปถึงรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Style) หนึ่งตัวแปรที่เข้ามามีส่วนกระตุ้นกระบวนการเพิ่มพูนทักษะ แสวงหาความรู้ ความเข้าใจ จากรูปแบบการเรียนรู้ตามคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล เพื่อค้นหากลยุทธ์และวิธีการสร้างเครือข่ายของการแลกเปลี่ยนภาษา วัฒนธรรม การทำงานและการใช้ชีวิตกับเพื่อนภายในรั้วมหาวิทยาลัย หรือการทำงานที่บริบทของสังคมแบบพหุวัฒนธรรม เพื่อเป็นการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมทั้ง ๔ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านปัญญา ด้านอภิปัญญา ด้านแรงจูงใจและด้านพฤติกรรมการตามลำดับ

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษากรอบความคิด รูปแบบการเรียนรู้ และความฉลาดทางวัฒนธรรมของนิสิต
๒. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความฉลาดทางวัฒนธรรมของนิสิต ตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน
๓. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรอบความคิด รูปแบบการเรียนรู้ ที่มีต่อความฉลาดทางวัฒนธรรมของนิสิต

วิธีการศึกษา

๑. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้ ได้แก่ นิสิตปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน ๓๙๑ คน กำหนดขนาดโดยคำนวณหาค่าขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane^๖ ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ตามภาควิชาของนิสิต จำนวน ๖ ภาควิชา ได้แก่ (๑) ภาควิชาจิตวิทยา (๒) ภาควิชาภูมิศาสตร์ (๓) ภาควิชาประวัติศาสตร์ (๔) ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (๕) ภาควิชานิติศาสตร์ (๖) ภาควิชารัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์

^๕ ศุภรักษ์ อธิคมสุวรรณ, “แนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย”, วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๙) : ๙๒-๑๐๔.

^๖ Taro Yamane, *Statistic: An Introductory Analysis*, (New York: Harper & row, 1967), p. 71.

๒. การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ได้รับการแก้ไข แนะนำ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ที่ปรับปรุงแก้ไขโดยผู้เชี่ยวชาญ ๓ ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ IOC (Index of Item Objectives Congruence) อยู่ที่ ๐.๖๗-๑.๐๐ นำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบส่งฝ่ายมาตรฐานการวิจัยและศูนย์สัตว์ทดลอง สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เลขที่เอกสาร COA No. COA ๖๕ /๐๔๕ แล้วนั้น ไปทดลองใช้ (Try out) ๓๐ คน

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขอข้อมูลจำนวนนิสิตและดำเนินการเก็บข้อมูลรูปแบบออนไลน์ถึง หัวหน้า ๖ ภาควิชา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในรอบกลุ่มตัวอย่างพัฒนาแบบสอบถาม หลังจากผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจำนวน ๓๐ ชุด ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปคำนวณหาค่า Cronbach Alpha และได้นำผลสำรวจไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยโปรแกรมสำเร็จรูป

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ประกอบด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, F-test, LSD และวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient)

ผลการวิจัย

๑. ผลการวิจัย กรอบความคิด รูปแบบการเรียนรู้และความฉลาดทางวัฒนธรรมของนิสิตปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ข้อ ๑

๑.๑ กรอบความคิดแบบเติบโต พบว่า นิสิตกลุ่มตัวอย่างมีกรอบความคิดแบบเติบโตอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = ๔.๒๘$, S.D. = .๔๙)

๑.๒ กรอบความคิดแบบติด พบว่า นิสิตกลุ่มตัวอย่างมีกรอบความคิดแบบติดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๙๗$, S.D. = .๙๐)

๑.๓ นิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบการเรียนรู้โดยรวม อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = ๔.๐๐$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า รูปแบบการเรียนรู้ทุกด้านอยู่ในระดับสูง โดยรูปแบบการเรียนรู้แบบอเนกนัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = ๔.๑๖$, S.D. = .๕๒) รองลงมาคือแบบปฏิบัติ ($\bar{X} = ๔.๑๐$, S.D. = .๕๗) แบบเอกนัย ($\bar{X} = ๓.๙๑$, S.D. = .๕๔) และแบบซึมซับต่ำที่สุด ($\bar{X} = ๓.๘๕$, S.D. = .๖๕)

๑.๔ นิสิตกลุ่มตัวอย่าง มีความฉลาดทางวัฒนธรรมโดยรวม อยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = ๔.๒๘$, S.D. = .๕๓) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านอภิปัญญา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = ๔.๔๖$, S.D. = .๕๐)

รองลงมาคือด้านพฤติกรรม ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = .57) ด้านแรงจูงใจ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = .65) และด้านปัญญาต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = .63)

๒. เปรียบเทียบความฉลาดทางวัฒนธรรมของนิสิต ตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันของนิสิตปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า

- ๒.๑ นิสิตที่มีเพศแตกต่างกัน มีความฉลาดทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน
- ๒.๒ นิสิตที่มีชั้นปีแตกต่างกัน มีความฉลาดทางวัฒนธรรมที่ไม่แตกต่างกัน
- ๒.๓ นิสิตที่มีภาควิชาแตกต่างกัน มีความฉลาดทางวัฒนธรรมที่ไม่แตกต่างกัน
- ๒.๔ นิสิตที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน มีความฉลาดทางวัฒนธรรมที่ไม่แตกต่างกัน
- ๒.๕ นิสิตที่มีความสนใจเรียนพิเศษเพิ่มเติมด้านภาษาแตกต่างกัน มีความฉลาดทางวัฒนธรรมที่ไม่แตกต่างกัน
- ๒.๖ นิสิตที่มีเวลาที่ใช้ในการบริโภคสื่อออนไลน์แตกต่างกัน มีความฉลาดทางวัฒนธรรมที่ไม่แตกต่างกัน
- ๒.๗ นิสิตที่มีการร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรแตกต่างกัน มีความฉลาดทางวัฒนธรรมที่ไม่แตกต่างกัน

๓. ผลความสัมพันธ์ระหว่างกรอบความคิด รูปแบบการเรียนรู้ ที่มีต่อความฉลาดทางวัฒนธรรมของนิสิตปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า

- ๓.๑ กรอบความคิดแบบเติบโตกับความฉลาดทางวัฒนธรรมของนิสิต ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางวัฒนธรรมโดยรวมของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ นั่นหมายความว่า นิสิตที่มีระดับกรอบความคิดแบบเติบโตสูงยิ่งมีความฉลาดทางวัฒนธรรมของนิสิตสูงขึ้น
- ๓.๒ กรอบความคิดแบบติดกับความฉลาดทางวัฒนธรรมของนิสิต ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ทางลบกับความฉลาดทางวัฒนธรรมโดยรวมของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ นั่นหมายความว่า นิสิตที่มีระดับกรอบความคิดแบบติดต่ำยิ่งมีความฉลาดทางวัฒนธรรมของนิสิตต่ำลง
- ๓.๓ รูปแบบการเรียนรู้แบบอเนกนัยกับความฉลาดทางวัฒนธรรมของนิสิต มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางวัฒนธรรมโดยรวมของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ นั่นหมายความว่า นิสิตที่มีระดับรูปแบบการเรียนรู้แบบอเนกนัยสูงยิ่งมีความฉลาดทางวัฒนธรรมของนิสิตสูงขึ้น
- ๓.๔ รูปแบบการเรียนรู้แบบเอกนัยกับความฉลาดทางวัฒนธรรมของนิสิต มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางวัฒนธรรมโดยรวมของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ นั่นหมายความว่า นิสิตที่มีระดับรูปแบบการเรียนรู้แบบเอกนัยสูงยิ่งมีความฉลาดทางวัฒนธรรมของนิสิตสูงขึ้น
- ๓.๕ รูปแบบการเรียนรู้แบบซับซ้อนกับความฉลาดทางวัฒนธรรมของนิสิต มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางวัฒนธรรมโดยรวมของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ นั่นหมายความว่า นิสิตที่มีระดับรูปแบบการเรียนรู้แบบซับซ้อนสูงยิ่งมีความฉลาดทางวัฒนธรรมของนิสิตสูงขึ้น

๓.๖ รูปแบบการเรียนรู้แบบปฏิบัติกับความฉลาดทางวัฒนธรรมของนิสิต มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางวัฒนธรรมโดยรวมของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ นั้นหมายความว่า นิสิตที่มีระดับรูปแบบการเรียนรู้แบบปฏิบัติสูงยิ่งมีความฉลาดทางวัฒนธรรมของนิสิตสูงขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง การศึกษารอบความคิด รูปแบบการเรียนรู้ และความฉลาดทางวัฒนธรรมของนิสิตปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

๑. กรอบความคิด

๑.๑ กรอบความคิดแบบเติบโตที่มีต่อความฉลาดทางวัฒนธรรมของนิสิตกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูงมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจาก นิสิตมีความเชื่อที่ว่าความฉลาดหรือการพัฒนาศักยภาพด้านที่สนใจเป็นสิ่งที่ทำท่ายความสามารถ ดังนั้นจึงใช้เวลาในการเรียนหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยความพยายามมากขึ้น และพบว่าความพยายามที่ทุ่มเทลงไปนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียน มีมุมมองเรื่องความผิดพลาดหรือความล้มเหลวและการปรับตัวในเชิงบวก พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองแม้ว่าผลลัพธ์จากความพยายามจะไม่เป็นไปตามที่หวัง สอดคล้องกับ Christina G.^๓ ได้อธิบายถึงการสร้างกรอบความคิดแบบเติบโตด้วยตนเอง ประกอบด้วย (๑) มุ่งมั่นทำในสิ่งที่ยาก (๒) ลองใช้วิธีแก้ปัญหาที่เป็นนวัตกรรมและหากไม่สำเร็จลองอีกครั้ง (๓) หาข้อเสนอแนะ (๔) พัฒนาทักษะของตนเองอย่างต่อเนื่อง (๕) ทบทวนตนเองในทุกวัน (๖) สังเกตตนเองว่ามีความคิดแบบติดหรือไม่มี

๑.๒ จากผลการวิจัยพบว่า กรอบความคิดแบบติดที่มีต่อความฉลาดทางวัฒนธรรมของนิสิตกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจากนิสิตยึดติดกับความภาคภูมิใจที่เคยเกิดขึ้นในอดีต มีความคิดที่ไม่ยอมเปลี่ยนแปลง หลายคนยังเผชิญกับความกลัวที่จะเดินออกมาจากจุดที่เคยยืน คล้ายมีโปรแกรมแจ้งเตือนเฝ้าระวังสถานการณ์สิ่งที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ โดยเลือกทางที่เห็นผลชัดเจนและสามารถคาดเดาทิศทาง ฉะนั้นการมีมุมมองความเชื่อและทัศนคติต่อสถานการณ์ที่ทำท่าย ความกดดันและความล้มเหลวจึงอยู่ในด้านลบ ไม่ต้องการสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่สบายใจหรือการสูญเสีย รวมไปถึงพฤติกรรมที่แสดงออกและพฤติกรรมที่สะท้อนการเรียนรู้ด้านความพยายามค่อนข้างน้อย สอดคล้องกับ Dweck^๔ กล่าวว่า ความฉลาดและความเก่งคือสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด ไม่สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ โดยเข้าใจว่าบุคคล

^๓ อัจฉา พลอยโสภณ, “นักศึกษาครูกับการพัฒนากรอบแนวคิดแบบเติบโต”, วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๔) : ๑๒๓.

^๔ กุสุมา ยากู, พาสนา จุรรัตน์, นฤมล พระใหญ่ และภิญญาพันธ์ เพี้ยชัย, “กรอบคิดองงามของครูในการพัฒนาผู้เรียน: การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา”, วารสารหาดใหญ่วิชาการ, ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๒): ๑๐๑.

สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ แต่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงความสามารถ พรสวรรค์หรือสติปัญญาของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Dweck & Leggett^๙ กล่าวว่า ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีกรอบความคิดแบบติดจะถือว่า สถานการณ์เหล่านี้อยู่นอกเหนือการควบคุม และจะโยนความผิดเหล่านั้นให้เป็นเรื่องของโชคชะตาและ ไม่มีความจำเป็นที่ต้องพยายามต่อไป

๒. รูปแบบการเรียนรู้

๒.๑ จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบอเนกนัยที่มีต่อความฉลาดทางวัฒนธรรม ของนิสิตกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องจากนิสิตมีรูปแบบการเรียนรู้แบบการระดมสมอง (Brainstorming) เพื่อพัฒนาในการแก้ไขปัญหาแบบปลายเปิด สามารถมองเห็นสถานการณ์ที่ขัดแย้ง จากมุมมองที่หลากหลายและนำความสัมพันธ์ต่าง ๆ มาเรียบเรียงเป็นภาพรวม สอดคล้องกับ อนุวัตร จิรวัดพัฒนาธิ^{๑๐} ศึกษาเรื่อง ความสามารถในการคิดอเนกนัยจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาปลายเปิด พบว่า การคิดอเนกนัยส่งผลให้เกิดความกระตือรือร้นในการตั้งคำถามและการแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย สามารถตอบสนองต่อปัญหาตามวิธีการของตนเองที่เกิดขึ้นภายในชั้นเรียน สามารถเลือกวิธีการที่ชอบและ ช่วยให้หาคำตอบได้ถูกต้องและรวดเร็ว รวมทั้งเป็นคำตอบเฉพาะของตนเองที่ไม่เหมือนใคร

๒.๒ จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบเอกนัยที่มีต่อความฉลาดทางวัฒนธรรม ของนิสิตกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องจากนิสิตสามารถประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีและเทคนิค วิธีต่าง ๆ ที่ได้เรียนไปใช้ในเชิงปฏิบัติจริง มีความสามารถในการวางแผนเพื่อหาโอกาสในการเอาความรู้ ที่ตนมีมาปรับใช้ สอดคล้องกับ กัมพล ทองเรือง^{๑๑} พบว่า นักศึกษามีลักษณะชอบรับรู้ข้อมูลเชิงนามธรรม แล้วนำไปประมวลผลด้วยการทำกิจกรรม นักศึกษารูปแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัย จะนำหลักการและ ทฤษฎีไปปฏิบัติให้เกิดการเรียนรู้หรือเกิดประโยชน์ สามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยการนำหลักการไปปฏิบัติ อย่างจริงจัง รู้จักใช้เหตุผลเกี่ยวกับขั้นตอนในการปฏิบัติงานเพื่อสร้างสรรค์ชิ้นงานนั้น ๆ

๒.๓ จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบซับซ้อนที่มีต่อความฉลาดทางวัฒนธรรมของ นิสิตกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องจากนิสิตมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีความสามารถในการสังเกตบุคคลเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงการนำความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาอธิบายด้วยแนวคิด ทฤษฎีของตนเอง สอดคล้องกับ ปิยะธิดา ปัญญา, ไพศาล วรคำ, อนุสรณ์ จันทรประทักษ์, อัจฉริยา

^๙ วิศรุต นุชพงษ์, “ผืนดินและแผ่นดินฟ้าแห่งการองงาม : ผู้เรียนและบริบทของการมีกรอบความคิดแบบเติบโต ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส กรณีศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสประเภทโรงเรียน ขนาดเล็กสังกัดกรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการการเรียนรู้และนวัตกรรม การศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๖๑), หน้า ๖๖.

^{๑๐} อนุวัตร จิรวัดพัฒนาธิ, “ความสามารถในการคิดอเนกนัยจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาปลายเปิด”, *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*, ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๐) : ๒๓๙.

^{๑๑} กัมพล ทองเรือง, “รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดของคอล์ของนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๔ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร”, *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร*, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๖) : ๑๗๕.

พรมท้าว และกิตติชัย ปัญญารมย์^{๑๒} ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของสไตล์การเรียนรู้ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัยทางการศึกษา ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า นักศึกษามีสไตล์การเรียนรู้แบบซึมซับมากที่สุด เนื่องมาจากนักศึกษากำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ ๔ อยู่ในช่วงของการเรียนภาคทฤษฎีในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมในภาคปฏิบัติ ก่อนการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพในชั้นปีที่ ๕ ซึ่งสไตล์การเรียนรู้แบบซึมซับนี้เป็นรูปแบบที่เน้นการเรียนรู้จากการคิดเชิงนามธรรมกับการเรียนจากการสังเกตและไตร่ตรอง นี่เป็นรูปแบบที่เน้นการเรียนรู้จากการคิดเชิงนามธรรมกับการเรียนจากการสังเกตและไตร่ตรอง โดยนักเรียนที่มีสไตล์การเรียนรู้แบบนี้ จะเรียนรู้จากการสร้างทฤษฎีหรือหลักการที่สังเกตเห็น มักชอบเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างกว้างขวางจากแหล่งต่าง ๆ แล้วนำมาคิดสรุปด้วยเหตุผล มักจะเน้นที่ความคิดเชิงทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติจริง

๒.๔ จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบปฏิบัติที่มีต่อความฉลาดทางวัฒนธรรมของนิสิตกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากนิสิตอาจเป็นนักปฏิบัติจริงในสถานการณ์ท้าทาย เป็นบุคคลที่สามารถปรับตัวเข้ากับแต่ละสถานการณ์ได้ดีและเข้ากับบุคคลอื่นได้ง่าย สอดคล้องกับฉันทะพรหม ชาญแสงประทีป^{๑๓} ศึกษาเรื่อง การศึกษาการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ ในรายวิชา TMT๔๒๓ ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้นักศึกษาแบบลงมือปฏิบัติเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ ค้นคว้าหาความรู้ในการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้เชิงรุก ที่ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับ พรทิพย์ วงศ์ไพบูลย์^{๑๔} ศึกษาเรื่อง การเรียนรู้เชิงรุกและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (Active Learning) พบว่า กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก ส่งผลให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมที่มีจากการปฏิบัติ เป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติหรือการลงมือทำซึ่ง “ความรู้” ที่เกิดขึ้น เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์จากกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนมีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ และการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูงได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินค่า

^{๑๒} ปิยะธิดา ปัญญา, ไพศาล วรคำ, อนุสรณ์ จันทร์ประทักษ, อัจฉริยา พรมท้าว และกิตติชัย ปัญญารมย์, “อิทธิพลของสไตล์การเรียนรู้ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัยทางการศึกษา ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม”, *ทุนอุดหนุนการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, (วิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๖), หน้า ๔๔.

^{๑๓} ฉันทะพรหม ชาญแสงประทีป, “การศึกษาการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ ในรายวิชา TMT๔๒๓ ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว”, *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๙) : ๙๕.

^{๑๔} พรทิพย์ วงศ์ไพบูลย์, “การเรียนรู้เชิงรุกและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (Active Learning)”, *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร*, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๐) : ๓๒.

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้ผลวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

๑. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความฉลาดทางวัฒนธรรมในกลุ่มตัวอย่างอื่นเพิ่มเติม เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มนักศึกษาต่างชาติ กลุ่มบุคคลต่างช่วงวัย เพื่อให้ได้ข้อมูลในหลายแง่มุมมากยิ่งขึ้น

๒. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรด้านจิตวิทยาอื่น ๆ เช่น การเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค หรือการควบคุมตนเอง เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดการปรับตัวได้อย่างเหมาะสมในบริบทสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง

บรรณานุกรม

กัมพล ทองเรือง. “รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดของคอล์ของนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๔ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร”. วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร. ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๖) : ๑๖๘-๑๘๒.

กฤษมา ยกช. “การศึกษาและเสริมสร้างกรอบคิดของงานของนักศึกษาวิชาชีพรู”. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๖๑.

กฤษมา ยกช, พาสนา จุรัตน์, นฤมล พระใหญ่ และภิญญาพันธ์ เพี้ยซ้าย. “กรอบคิดของงานของครูในการพัฒนาผู้เรียน : การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา”. วารสารหาดใหญ่วิชาการ. ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๒) : ๑๐๙-๑๒๕.

ณัฐพงษ์ ฉายแสงประทีป. “การศึกษาการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ ในรายวิชา TMT๔๒๓ ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว”. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๙) : ๙๕.

ธีระชน พลโยธา. “การวิจัยและพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมในบริบทวัฒนธรรมอาเซียนสำหรับนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรี”. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๖๐.

ปิยะธิดา ปัญญา, ไพศาล วรคำ, อนุสรณ์ จันทร์ประทักษ์, อัจฉริยา พรหมท้าว และกิตติชัย ปัญญารมย์. “อิทธิพลของสไตล์การเรียนรู้ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัยทางการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม”. ทุนอุดหนุนการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. วิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๖.

พรทิพย์ วงศ์ไพบูลย์. “การเรียนรู้เชิงรุกและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (Active Learning)”. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร. ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๐) : ๓๒๒.

วิมุตตาพร บริบูรณ์ลาภผลิน และสุวิญ รักษัตย์. “การแก้ไขปัญหาอคติในสังคมไทยด้วยพุทธบูรณาการ”.
วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๒) : ๒๑๒.

วิศรุต นุชพงษ์. “ผืนดินและแผ่นฟ้าแห่งการงอกงาม: ผู้เรียนและบริบทของการมีกรอบความคิดแบบเติบโต
ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส กรณีศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยาย
โอกาสประเภทโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์-
มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการการเรียนรู้และนวัตกรรมการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๖๑.

ศุภรักษ์ อธิคมสุวรรณ. “แนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางวัฒนธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
ในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย”. วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สมาคมสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย. ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๙) : ๙๒-๑๐๔.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๑๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๐.

อนุวัตร จิรวัดนพานิช. “ความสามารถในการคิดอเนกนัยจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาปลายเปิด”.
วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๐)
: ๒๓๙.

อัษฎา พลอยโสภณ. “นักศึกษาครูกับการพัฒนากรอบแนวคิดแบบเติบโต”. วารสารมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๔)
: ๑๒๓.

Taro Yamane. **Statistic: An Introductory Analysis**. New York: Harper & row, 1967.